

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 10C/9/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119204138
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 08. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Rastislav Sikorjak
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2022:8119204138.11

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudcom JUDr. Rastislavom Sikorjakom v právnej veci žalobcu: N. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom Š. A. XX, XXX XX F., právne zastúpená: JUDr. Milan Szöllössi, advokát, IČO: 35570661, so sídlom Mlynská 28, 040 01 Košice proti žalovanému: Slovenská kancelária poisťovateľov, so sídlom Bajkalská 19B, 826 58 Bratislava, IČO: 36 062 235, zast.: KOOPERATIVA POISŤOVŇA, a.s Vienna Insurance Group, IČO: 00 585 441, so sídlom Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, o náhradu škody z ublíženia na zdraví, takto

rozhodol:

I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni úroky z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 2 862 € od 02.02.2021 až do zaplatenia, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Ia. V prevyšujúcej časti žalobu o zaplatenie úrokov z omeškania zo sumy 2 862 € zamietá.

Ib. V konaní o zaplatenie sťaženia spoločenského uplatnenia je žalovaný povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu I. inštancie o výške týchto trov.

II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 33 400 €, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Ila. V prevyšujúcej časti žalobu o zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia zamietá.

IIb. V konaní o zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia je žalovaný povinný zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu I. inštancie o výške týchto trov.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov rozsudkom č. k. 10C/9/2019-193 zo dňa 03.12.2020 takto rozhodol:

I. Pripúšťa zmenu žaloby tak, že žalobca si uplatňuje odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia aj za položku 298a - zúženie hrtanu ľahkého stupňa per analogiam v zmysle Prílohy 1, časti II. Sadzby bodového hodnotenia za SSU zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v počte bodov 150 a sume 2862 €.

II. Konanie zastavuje v časti prevyšujúcej zaplatenie

O sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 60102 € spolu s úrokmi z omeškania vo výške 5,00 % ročne z tejto sumy od 09.01.2019 až do zaplatenia,

O vyčísleného úroku z omeškania v sume 976,69 €,

O zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 55666 €.

III. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 60102 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,00% ročne zo sumy 57240 € od 09.01.2019 až do zaplatenia, a to do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku.

IIIa. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi úroky z omeškania so zaplatením sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 976,69 €.

IIIb. Žalobu v časti o zaplatenie úrokov z omeškania zo sumy sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 2862 € zamietá.

IV. V konaní o zaplatenie sťaženia spoločenského uplatnenia je žalovaný povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu I. inštancie o výške týchto trov, pričom pri určovaní výšky trov sa bude vychádzať zo sumy 103470 €.

V. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 33400 €, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Va. V prevyšujúcej časti žalobu o zaplatenie zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia zamietá.

Vb. V konaní o zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia je žalovaný povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu I. inštancie o výške týchto trov.

2. Na základe odvolania vo veci rozhodoval Krajský súd v Prešove, ktorý rozsudkom č. k. 18Co/8/2021-242 zo dňa 17.03.2022 rozhodol takto:

I. Potvrdzuje sa rozsudok vo výrokoch III. a IIIa.

II. V prevyšujúcej časti s výnimkou výrokov I. a II. sa rozsudok zrušuje a v rozsahu zrušenia sa vec vracia súdu I. inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Čo sa týka zrušenej časti rozsudku, k tejto sa odvolací súd vyjadril v bode 20, 21, 24 a 28 svojho rozsudku:

20. Vo vzťahu k príslušenstvu vo výroku III. a úroku z omeškania vo výroku IIIa. podaného odvolania žalovaného, odvolací súd sa domnieva, že nárok na úrok z omeškania z náhrady škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla voči poisťovateľovi zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je potrebné posudzovať komplexne s prihliadnutím na to, aké právne povinnosti má poisťovateľ voči poškodenému a kedy sa s plnením týchto povinností dostane do omeškania. Pritom je potrebné mať na zreteli, že každému právu jedného subjektu zväčša zodpovedá právna povinnosť iného subjektu. Poistený má v zmysle § 4 ods. 2 písm. b) zákona o povinnom zmluvnom poistení právo na to, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody. Uvedenému právu poisteného zodpovedá právna povinnosť poisťovateľa plniť mu preukázané nároky na náhradu škody. Poškodený má právo uplatniť nárok na náhradu za škodu priamo voči poisťovateľovi. Aj tomuto právu zodpovedá právna povinnosť poisťovateľa plniť preukázané nároky na náhradu škody poškodenému. Uvedená právna povinnosť poisťovateľa je základnou a najpodstatnejšou jeho právnou povinnosťou. Keďže v zmysle § 442 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa škoda uhrádza v peniazoch, ide o peňažnú povinnosť poisťovateľa. Uvedená peňažná povinnosť poisťovateľa je takou právnou povinnosťou, pri ktorej má poisťovateľ postavenie dlžníka a poškodený postavenie veriteľa. Pokiaľ poisťovateľ nesplní svoju peňažnú povinnosť voči poškodenému a neposkytne mu plnenie náhrady škody, ktorá mu reálne patrí, riadne a včas, dostáva sa v zmysle § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka do omeškania. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že poisťovateľ sa s plnením konkrétnej peňažnej povinnosti v prípade jej neplnenia riadne a včas dostane do omeškania. Právna povinnosť poskytnúť peňažné plnenie poškodenému zodpovedajúce náhrade škody nie je totožná s právnou povinnosťou poisťovateľa skončiť prešetrovanie poistnej udalosti a zaslať poškodenému oznámenie o plnení, resp. o dôvodoch neplnenia. Ide o dve odlišné právne povinnosti poisťovateľa, ktoré síce spolu súvisia, ale sú to relatívne dve samostatné právne povinnosti. Splnením povinnosti poisťovateľa skončiť prešetrovanie poistnej udalosti a zaslať poškodenému oznámenie o plnení, resp. o dôvodoch neplnenia, nezaniká povinnosť poisťovateľa poškodenému plniť náhradu škody, ktorá mu oprávnené patrí, a túto náhradu plniť riadne a včas.

21. Preto je nevyhnutné na dôsledky omeškania poisťovateľa s plnením jeho hlavnej právnej povinnosti plniť samotnú náhradu škody aplikovať všeobecný právny predpis, ktorým je ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ od dlžníka právo popri plnení požadovať aj úroky z omeškania. Ak teda poisťovateľ nesplní

právnú povinnosť plniť oprávnenú náhradu škody poškodenému riadne a včas, dostáva sa s plnením tejto povinnosti do omeškania a poškodenému vzniká nárok uplatňovať si voči poisťovateľovi aj úroky z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka (začať včas prešetrovanie poisťnej udalosti a toto prešetrovanie aj včas ukončiť II. ÚS 184/2019). Identický právny názor zaujal pri obdobnej právnej úprave aj Najvyšší súd Českej republiky, ktorý v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 895/2008 zo 17. decembra 2009.

24. Výrok IIIb. bol napadnutý odvolaním žalobcu, ktorý uviedol, že nemôže súhlasiť s tým, že bol zamietnutý úrok z omeškania zo sumy 2.862 eur, ktoré mali byť nárokom za položku 298a, ktoré odôvodnil súd prvej inštancie tým, že táto položka nebola predmetom žaloby, nárok bol uplatnený až v priebehu konania a z dôvodu požiadavky istej určitosti a kvantifikácie žaloby, ktorá je podaná na súd, nemôže sa prihliadať na tento nárok, ako nárok paušálny na náhradu škody na strane žalobcu, ktorý by zahŕňala aj podaná žaloba, ale ako nárok, ktorý bol osobitne uplatnený následne v priebehu konania, a tým žalovaný sa nemohol dostať do omeškania. V tomto smere odvolací súd má iný názor v tom, že žalobca uplatnil nárok pred podaním žaloby u samotného žalovaného, následne aj podanou žalobou, ktorej právny základ tvorí dopravná nehoda z 31.08.2016, ktorej účastníkom bol aj žalobca. Od tejto škodovej udalosti žalobca uplatňuje nárok na náhradu škody titulom ťažkého ublíženia na zdraví a svoj nárok uplatňoval v súlade s výsledkami lekárskeho posudku, ktorý priložil k žalobe a v priebehu konania predkladal odborné stanovisko žalovaný, ktorý prostredníctvom znaleckej organizácie Forensic.sk vyjadroval sa k položkám, ktoré uplatnil žalobca v konaní. Konfrontoval sa aj so znaleckým posudkom M. B. K. M. a položku 298a ohodnotil 150 bodmi ako škodu na zdraví, ktorú žalobca utrpel v súvislosti s dopravnou nehodou a správnymi základom tohto nároku. Preto sa odvolací súd domnieva, že odvolanie žalobcu voči výroku IIIb. je oprávnené, odôvodnené a tento výrok v dôsledku nesprávnych skutkových záverov a nesprávneho právneho záveru súdu prvej inštancie v uvedenej veci zrušil, rovnako ako aj súvisiaci výrok IV.

28. Vo vzťahu k výrokom V. a Va. rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd konštatuje, že v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie opomenul zdôvodniť svoje rozhodnutie, ktoré vo vzťahu k mimoriadnemu zvýšeniu sťaženia spoločenského uplatnenia prijal. Žalobca, ale aj žalovaný, v odvolaniach uvádzajú, že by malo ísť o 30 % z požadovaného navýšenia, mimoriadneho zvýšenia o 50 %, ktoré ale ku výpočtu, ktorého dospeli len podľa uplatneného nároku žalobcom a priznanej sumy súdom prvej inštancie. Takýto postup nie je správny a napriek tomu, že súd prvej inštancie vymedzil okolnosti v bode 7, 7.1, 7.2, 7.3, išlo o skutkové zistenia z výsluchu samotného žalobcu a svedka L. C. a Z. U.. Úvahy súdu o dôvodnosti mimoriadneho zvýšenia SSU, a to na základe konkrétnych skutočností a v akej výške, však musí byť uvedené aj v odôvodnení súdneho rozhodnutia. V opačnom prípade potom ide o nedostatočne presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia. Odvolací súd preto zrušil výroky Va. a súvisiaci výrok o trovách konania Vb. podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP a vrátil na ďalšie konanie. Je však toho názoru, že mimoriadne zvýšenie SSU v prípade žalobcu obstojí, a to aj s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktoré citoval vo svojom rozhodnutí 3Cdo/209/2017 z 21.06.2018, len spotrebných odôvodnením súdu prvej inštancie.

4. Súd teda vo veci opakovane rozhodoval na pojednávaní konanom dňa 18.08.2022 a dospel k záveru pri viazanosti rozsudkom Krajského súdu v Prešove, že žalobkyni treba úroky z omeškania priznať aj zo sumy 2862 €. Tieto úroky z omeškania však nemožno priznať odo dňa 09.01.2019 tak ako to bolo pri ostatnej sume sťaženia spoločenského uplatnenia, ale od dátumu neskoršieho, a to z nasledujúcich dôvodov:

Podľa § 517 ods.1 OZ - Dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nespĺní, je v omeškaní. Ak ho nespĺní ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za týchto podmienok týkať aj len jednotlivých plnení.

Podľa § 517 ods.2 OZ - Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia pri určení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorými sa bolesť alebo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotilo v lekárskom posudku.

Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia lekársky posudok spracúva posudzujúci lekár a vydáva zdravotnícke zariadenie, ktorého

posudzujúci lekár vypracoval lekársky posudok. Ak je posudzujúcim lekárom lekár zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti, lekársky posudok posudzuje primár príslušného oddelenia alebo prednosta príslušnej kliniky zdravotníckeho zariadenia alebo jeho zástupca, ak rozsah následkov presahuje 200 bodov.

Podľa § 11 ods.6, 7 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla

(6) Poisťovateľ je povinný bez zbytočného odkladu začať prešetrovanie potrebné na zistenie rozsahu jeho povinnosti poskytnúť poistné plnenie a do troch mesiacov odo dňa oznámenia poškodeného o škodovej udalosti

a) skončiť prešetrovanie potrebné na zistenie rozsahu jeho povinnosti poskytnúť poistné plnenie a oznámiť poškodenému výšku poistného plnenia, ak bol rozsah povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie a nárok na náhradu škody preukázaný,

b) poskytnúť poškodenému písomné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odmietol poskytnúť alebo pre ktoré znížil poistné plnenie alebo poskytnúť poškodenému písomné vysvetlenie k tým uplatneným nárokom na náhradu škody, v ktorých nebol v ustanovenej lehote preukázaný rozsah povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie a výška poistného plnenia; písomné vysvetlenie sa považuje za doručené dňom, keď ho poškodený prevzal, odmietol prevziať, alebo dňom, keď ho pošta vrátila ako nedoručené.

(7) Poisťovateľ je povinný poskytnúť poistné plnenie do 15 dní po skončení prešetrovania potrebného na zistenie rozsahu povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie alebo po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi, ak z tohto rozhodnutia nevyplýva iná lehota na poskytnutie poistného plnenia.

4.1. Z citovaných ustanovení vyplýva, že výška bodového hodnotenia, a teda aj výška náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia sa uplatňuje prostredníctvom lekárskeho posudku predloženého škodcovi, resp. ak je tento poistený ako tomu bolo v tomto prípade (s tým, že zákon priznáva poškodenému právo na priame plnenie voči poisťovni), tak vo poisťovni. V tomto prípade lekársky posudok o bolestnom a o sťažení spoločenského uplatnenia sa nachádza na č. I. 9 spisu. V tomto lekárskom posudku však nikde nie je uvedená položka 298a, za ktorú súd priznal sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 2862 €. To znamená, že zo strany žalovaného nemohlo dôjsť k plneniu poškodenia zdravia zodpovedajúcej položke 298a, pretože poškodenie zdravia tam uvedené nebolo v predloženej lekárskej posudku hodnotené, a teda žalovaný o tom nevedel, z čoho vyplýva, že nemohol ani plniť. Nemožno sa stotožniť s názorom žalobkyne, že na plnenie postačuje uplatniť si náhradu škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia z dôvodu poškodenia zdravia spôsobeného dopravnou nehodou konkrétneho dňa, pretože žaloba rovnako ako každý iný procesný úkon musí byť dostatočne substancovaná, čiže určitá. Žalobkyňa sa vlastne domáha plnenia a omeškania s týmto plnením za plnenie, ktoré si žalobou ani neuplatnila. Takýto názor považuje súd za absurdný.

4.2. Súd opätovne uvádza, že pokiaľ ide o položku 298a v rozsahu 150 bodov, ktorým zodpovedá priznaná suma 2862 €, táto položka bola uplatnená žalobcom až v podaní doručenom súdu dňa 30.09.2020. Následne toto podanie bolo preposlané a doručené žalovanému dňa 16.10.2020, čiže až dňa 16.10.2020 bola voči nemu uplatnená položka 298a zodpovedajúca sume 2862 €. Túto sumu bol žalovaný povinný plniť v zmysle § 11 ods.6,7 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Lehota na plnenie je teda 3 mesiace a 15 dní od oznámenia poškodeného a až nasledujúcim dňom sa s plnením, ktoré žalovaný neposkytol, dostal do omeškania. Lehota 3 mesiacov a 15 dní uplynula dňa 31.01.2021 (nedeľa), v zmysle pravidiel počítania času (§ 122 OZ) posledný deň na plnenie bol 01.02.2021 a dňom 02.02.2021 sa žalovaný dostal do omeškania, a preto od tohto dňa priznal súd úroky z omeškania zo sumy 2862 €. V prevyšujúcej časti úrokov z omeškania súd žalobu zamietol.

5. K zvýšeniu sťaženia spoločenského uplatnenia.

5.1. Na pojednávaní konanom dňa 20.02.2020 vypočul súd svedkov k otázke spôsobu ponehodového života žalobkyne.

Svedok L. C. (otec žalobkyne) uviedol, že žalobkyňa pred nehodou nemala žiadne zdravotné ťažkosti. Hrala bedminton a hádzanú za školu. Rovnako rekreačne hrávala aj futbal a venovala sa turistike. Pomáhala v záhrade, kosila. V škole bola výbornou žiačkou, prakticky sa nemusela učiť. Po nehode žiadnu z týchto aktivít vykonávať nemôže. Do školy sa musí dlhšie pripravovať, z čoho je nervózna a vystresovaná. Vie ísť sama na záchod a osprchovať sa v sprchovacom kúte. Po byte chodí sama ale pridrižiava sa steny. S problémami sa oblečie sama. Vyhyba sa spoločenskému životu, je uzavretá a je na telefóne alebo tablete. Do školy ju musia voziť, pretože nie je schopná cestovať hromadnou dopravou.

Obdobným spôsobom vypovedala aj svedkyňa Z. U., rod. C..

Žalobkyňa potvrdila výpoveď uvedených svedkov a dodala, že najväčšie problémy jej robí sedenie. Podrep alebo predklon urobí iba mierne.

5.2. Vo vzťahu k zvýšeniu sťaženia spoločenského uplatnenia sa Najvyšší súd SR vo veci sp. zn. 8Cdo/142/2018 vyjadril takto:

„33. Sťaženie spoločenského uplatnenia je stav v súvislosti s poškodením na zdraví, ktoré má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh (§ 2 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z.z.). Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sa poskytuje jednorazovo; musí byť primeraná povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti (§ 4 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z.). V prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50 % (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.). Bodové hodnotenie za sťaženie spoločenského uplatnenia môže posudzujúci lekár primerane zvýšiť až na dvojnásobok vzhľadom na obmedzenie alebo stratu možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti, ktorú mal vo veku, v ktorom utrpel poškodenie na zdraví (§ 10 ods. 4 veta prvá zákona č. 437/2004).

34. V predmetnom spore súdy oboch inštancií, aplikujúc vyššie uvedené ustanovenia, na základe výsledkov rozsiahleho, predovšetkým viacerými znaleckými posudkami vykonaného dokazovania zhodne dospeli k záveru, že žalobcove poškodenia zdravia a ich dopady sťažujúce možnosti uspokojovania jeho životných potrieb a jeho spoločenského uplatnenia predstavujú závažný prípad, v ktorom základné odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia nemôže byť dostatočným odškodnením. S prihliadnutím na výsledkami dokazovania preukázanú existenciu okolností hodných osobitného zreteľa pristúpili k zvýšeniu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. Vzhľadom na individuálne okolnosti prípadu dospeli k záveru, že primeraným je zvýšenie tejto náhrady o 50 %. Žalovaná v dovolaní spochybňuje správnosť uvedenej úvahy súdov.

35. Dovolací súd uvádza, že ustanovenie § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. patrí k právnym normám s relatívne neurčitou (abstraktnou) hypotézou, to znamená k právnym normám, ktorých hypotéza nie je konkrétne stanovená právnym predpisom, ale závisí od úvahy súdu. Toto ustanovenie prenecháva súdu, aby v každom jednotlivom prípade sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností, a aby sám podľa svojho uváženia posúdil, či ide o „prípad hodný osobitného zreteľa“ a - v prípade kladného záveru - rozhodol tiež o tom, aké zvýšenie tejto náhrady je v posudzovanom prípade primerané.

36. Úvaha súdu v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. nie je celkom voľná, lebo právny predpis ju usmerňuje tým, že rámcovo stanovuje predpoklady pre vznik nároku na základnú výmeru odškodnenia a tiež hľadiská, ktoré treba mať na zreteli. Pokiaľ zákon stanovuje rozpätie prípustného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (až o 50 %), je nepochybné, že rozsah zvýšenia tejto náhrady musí byť diferencovaný. Diferenciácia rozsahu zvýšenia tejto náhrady musí vystihovať individuálne okolnosti každého prípadu. V reálnom živote sa vyskytujúce rozdiely v osobnosti človeka, v jeho individuálnych potrebách, životnom zameraní, v miere jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach života, ako aj odlišnosti v miere závažnosti poškodenia zdravia a intenzite obmedzenia poškodeného sa nevyhnutne musia prejavovať aj v diferencovanom prístupe k zvýšeniu tejto náhrady.

37. Už vyhláška č. 32/1965 Zb. vychádzala z toho, že sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje, ak poškodenie zdravia má preukázateľne nepriaznivé dôsledky jednak pre život (životné úkony poškodeného a uspokojovanie jeho životných potrieb), jednak pre uplatnenie v spoločnosti (uspokojovanie jeho spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh); stanovila, že odškodnenie musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného tak v živote, ako aj v spoločnosti (viď § 4 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb.). Podobne zákon č. 437/2004 Z.z. stanovuje, že náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia musí byť primeraná povahe následkov pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote v spoločnosti (viď § 2 ods. 2 a § 4 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z.).

38. Pri rozhodovaní o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia súd zohľadňuje jednak tie stránky, ktoré sú spoločné pre život všetkých ľudí (možnosť vykonávať bežné životné úkony, postarať sa o svoju hygienu, stravovanie, obliekať sa, žiť prípadne rodinným životom, realizovať sa v partnerskom vzťahu, mať deti), jednak tie stránky, ktoré sú osobitné u každého jednotlivca zvlášť vzhľadom na jeho spoločenské dovtedajšie pôsobenie (stupeň jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach spoločenského života, za ktoré už doterajšia súdna prax považuje napríklad oblasť kultúry,

športu, umenia, politiky, vedy). Jednotiacim hľadiskom pri určovaní adekvátneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je, aby obe tieto stránky boli zohľadnené tak, že ich vzájomná jednota vyjadrí primeranosť priznanej náhrady vo vzťahu k povahe následkov poškodenia zdravia. V prípade niektorého poškodeného je v praxi opodstatnené klásť dôraz na prvú z uvedených stránok, v prípade iného poškodeného (naopak) na druhú spomenutú stránku; rozhodujúcou však zostáva ich jednota.

39. Vo všeobecnosti treba pripustiť, že v niektorom individuálnom prípade pôjde o tak mimoriadne závažné poškodenie zdravia osoby spoločensky sa dosiaľ nijako osobitne neangažovanej (napríklad v prípade mimoriadne ťažkého poškodenia zdravia v detskom veku), ktoré - aj s prihliadnutím na minimalizovanú predpokladanú budúcu kvalitu jej života - odôvodní priznanie zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia až v hornej hranici stanoveného limitu (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.). Takéto zvýšenie je aj podľa názoru dovolacieho súdu vyhradené prípadom straty životných príležitostí po celý zvyšok života, v ktorých je poškodený takmer vyradený zo života a kedy jeho predpoklady pre plnenie životných funkcií sú bežná alebo celkom zmarené. Dovolací súd v súvislosti s tým pripomína, že súčasná právna úprava za relevantnú okolnosť z hľadiska určenia výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia považuje aj vek poškodeného. Zohľadnenie veku poškodeného predpokladá ustanovenie § 10 ods. 4 veta prvá zákona č. 437/2004 Z.z. To isté hľadisko treba mať bezpochyby na zreteli tiež pri úvahe o opodstatnenosti aplikácie § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. Invalidita - hľadisko priamo v tomto ustanovení uvádzané - skutočne nevyjadruje stupeň angažovania sa poškodeného v spoločnosti pred poškodením jeho zdravia. To však ešte samo o sebe neznamená, že aj ďalšie (v zákone síce výslovne neuvedené, avšak v praxi súdov považované za relevantné) hľadiská musia byť tiež bez vzťahu k tomu, aké bolo predchádzajúce uplatnenie poškodeného v spoločenskej sfére.

40. Na druhej strane ale nemožno celkom vylúčiť prípad, v ktorom zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia blížiac sa až k hornému limitu (50 %) nebude v prevažnej miere odôvodnené individuálnymi (najmä medicínskymi) zisteniami týkajúcimi sa realizácie poškodeného v oblasti bežného života každého človeka (pri uspokojovaní jeho životných, biologických potrieb), ale skôr bude odôvodňované zisteniami súdu o osobitne vysokej (až mimoriadnej) miere predchádzajúceho uplatnenia sa poškodeného a jeho nasadenia v oblasti spoločenskej, kultúrnej, umeleckej, vedeckej alebo politickej.

41. Zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. sa teda neobmedzuje len na prípady vysokej úrovne predchádzajúceho uplatnenia poškodeného v spoločnosti (v kultúrnej, umeleckej, športovej a podobnej sfére života), ale je opodstatnené aj v prípadoch ďalších, v ktorých to odôvodňujú individuálne okolnosti zistené vykonaným dokazovaním. V praxi všeobecných súdov ide o okolnosti najrozmanitejšej povahy, ktoré môžu, avšak nemusia odzrkadľovať mieru spoločenského angažovania sa poškodeného pred škodovou udalosťou.

42. Ako už bolo uvedené, úvaha súdu o primeranosti zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.) nie je voľná. Súd musí dbať o to, aby priznaná výška tejto náhrady bola založená na objektívnych a rozumných dôvodoch a aby medzi výškou priznanej náhrady a spôsobenou škodou existoval vzťah primeranosti. Za spravodlivé rozhodnutie o nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia treba považovať také rozhodnutie, ktoré rešpektuje princíp proporcionality. Tento princíp vyžaduje, aby existoval vzťah primeranosti medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmom (viď napr. rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 464/2015). V rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 192/2015 dovolací súd uviedol, že dôvod zasiahnuť do úvahy odvolacieho súdu o výške odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. dovolacím súdom by mohol byť daný len v prípade, ak by bola porušená zásada primeranosti. Dovolací súd dospel k presvedčeniu, že odvolací súd túto zásadu v danom spore porušil.

43. V preskúmanom prípade bolo zistené, že žalobca utrpel pri dopravnej nehode početné zranenia v 37. roku svojho života, pred úrazom viedol bežný život mladého človeka nedosahoval mimoriadne výkony či už v osobnej, pracovnej, kultúrnej alebo športovej oblasti.

Pracoval ako šofér kamiónu (v súčasnosti je už 3 roky nezamestnaný, nakoľko si nie je schopný nájsť prácu), finančne zabezpečoval rodinu, venoval sa dcére a manželke, chodil do prírody, do spoločnosti, športoval. Bol fyzicky zdatný, pôsobil ako vojak v mierových misiách. Inak mal iba bežné záľuby a vykonával zvyčajné práce v domácnosti. Po úraze spôsobenom pri dopravnej nehode zavinenej treťou osobou sa mu zásadne zmenil jeho dovtedajší svet v každej oblasti života a bol vyradený aj z bežných činností. V dôsledku úrazu sa žalobca stal invalidným v rozsahu 65 % [hoci invalidita u žalobcu nastala ešte v roku 2009, podľa správy posudkového lekára Sociálnej poisťovne, pobočka Humenné z 11. júna 2013 rozhodujúcim zdravotným postihnutím pre priznanie invalidity bola choroba

podporného a pohybového aparátu v rozsahu 65 % - poúrazový brachiálny plexus s výrazným opuchom - parézou ľavej nohy (ďalších 10 % predstavovali ostatné ochorenia a teda celková invalidita predstavuje 75 % miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť); podľa lekárskej správy z 30. októbra 2014 rozhodujúcim zdravotným postihnutím bola u žalobcu naďalej choroba podporného a pohybového aparátu v rozsahu 65 % s tým, že miera poklesu schopnosti zárobkovej činnosti zostala nezmenená 65 %, z čoho je zrejmé, že invalidita žalobcu bola v rozsahu miery poklesu schopnosti zárobkovej činnosti 65 % spôsobená práve poraneniami, ktoré žalobca utrpel pri dopravnej nehode v roku 2011]. Poškodenie zdravia žalobcu vzniknuté pri dopravnej nehode (následky úrazu) sú u neho trvalé a dokonca sa prehlbujú. Žalobca je i držiteľom preukazu ZŤP z dôvodu miery funkčnej poruchy 50 %. Žalobca v dôsledku úrazu utrpel vážne poškodenie mozgu a chrbtice s následkom postkomočného syndrómu a obmedzenia pohyblivosti krčnej chrbtice. Trpí častými bolesťami krčnej chrbtice, výraznou bolesťou v pravom ramene, slabosťou ruky, nespavosťou, máva závraty, problémy s pamäťou, nevie sa koncentrovať. Pre neznesiteľné bolesti užíva lieky na tlmenie bolesti. Ľavú ruku má mramorovanú a ohybotrofickú. Je čiastočne nesebestačný, nevie si zapnúť gombík, zips, obuť ponožky, zaviazať šnúrky na topánkach, umyť hlavu. Jeho psychika je narušená a spojená s úzkosťou a bezmocnosťou. Trpí permanentnou únavou, nespavosťou a depresiami (je uzavretý). Je vylúčený z možnosti uplatniť sa v pracovnom zaradení (vzhľadom poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou), ako aj v osobných záľubách, kultúrnom vyžití a v športe (nemôže viesť motorové vozidlo, nemôže vykonávať práce v záhrade, nechodí do kina, divadla, do spoločnosti, na dovolenky, nemôže dlhšie stáť, nemôže športovať, hubárčiť, venovať sa turistike, hrať sa s dcérou, ktoré činnosti dovtedy bežne vykonával). Tieto skutočnosti aj podľa dovolacieho súdu nasvedčujú tomu, že v prípade žalobcu boli dané okolnosti hodné osobitného zreteľa (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.) pre mimoriadne zvýšenie náhrady za SSU.

44. Odvolací súd (bez akéhokoľvek bagatelizovania vysokého stupňa poškodenia zdravia žalobcu) nespochybnil závažnosť dokazovaním preukázaných obmedzení žalobcu vo všetkých oblastiach jeho života, preto v zhode so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že v jeho prípade sú dané okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré odôvodňujú zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. S týmto názorom súhlasí i dovolací súd.

45. Pri úvahe o primeranosti zvýšenia tejto náhrady až o 50 % však musí súd dbať na to, aby jeho rozhodnutie bolo ako celok spravodlivé. Za spravodlivé rozhodnutie o nároku na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia treba považovať také rozhodnutie, ktoré rešpektuje princíp proporcionality. Tento princíp vyžaduje, aby existoval vzťah primeranosti medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmom (rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 464/2015 z 25. februára 2016). V prejednávanej veci súdy oboch inštancií vychádzali z rovnakých skutkových okolností a oba dospeli k záveru, že pri odškodnení žalobcu treba aplikovať § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. Mali teda za to, že u žalobcu existovali dôvody hodné osobitného zreteľa pre mimoriadne zvýšenie odškodnenia SSU (t. j. bol daný základ nároku). Pri rozhodovaní o samotnej výške (percentuálnom vyjadrení tejto náhrady až o 50 %) však zohľadnili tie isté poškodenia, o ktoré opreli priznanie samotného nároku (jeho základu) na mimoriadne zvýšenie odškodnenia. Súdy teda automaticky spojili dôvody pre vznik tohto nároku s dôvodmi jeho navýšenia až o 50 % (teda z dôvodov, pre ktoré podľa nich vznikol žalobcovi samotný nárok na mimoriadne zvýšenie odškodnenia za SSU, priznali i jeho maximálne prípustné zvýšenie - 50 %). Podľa ustálenej súdnej praxe (pozri rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 4 Cdo 126/2014), „maximálne navýšenie o 50 % je možné priznať len poškodeným s najťažšími následkami, keď zostanú pripútaní na lôžko, plne odkázaní na pomoc iných, ktorí nedokážu vykonávať ani základné životné úkony, sú úplne izolovaní nielen od akéhokoľvek spoločenského, športového alebo kultúrneho života, ale aj od sexuálneho a citového života“. Takéto následky však poškodenie zdravia u žalobcu v dôsledku dopravnej nehody nemalo.

46. V prípade žalobcu nešlo o úplné ochrnutie jeho končatín (končatiny), ktoré by znamenalo úplnú stratu schopnosti akéhokoľvek pohybu. Nejde ani o prípad ležiaceho pacienta vyžadujúceho podávanie umelej výživy, polohovanie a bez akejkoľvek komunikácie (kedy, by - podľa názoru dovolacieho súdu - bolo primerané zvýšenie až o 50 %). Žalobca nie je nesebestačný, iba potrebuje pomoc s niektorými činnosťami. Vie sa samostatne pohybovať, nie je vylúčený z rodinného života. Napriek stupňu poškodenia zdravia žalobcu teda nejde v jeho prípade o najzávažnejšie možné sťaženie uplatnenia sa v živote, ktoré by odôvodňovalo využitie plného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z.

47. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd (a rovnako i súd prvej inštancie) pri stanovení zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia až o 50 % (teda v maximálnej výške) nezachoval zásadu primeranosti a svoje právne úvahy podložené výsledkami vykonaného

dokazovania v tomto smere náležite neodôvodnil. Dovolací súd preto - čo do primeranosti zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia - bol oprávnený zasiahnuť do týchto úvah odvolacieho súdu. Mal pri tom na zreteli, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú jednotu, v dôsledku čoho ich treba chápať ako celok. Právne úvahy súdov oboch inštancií, ktoré boli založené na výsledkoch vykonaného dokazovania, pri rozhodovaní o primeranej náhrade (jej mimoriadnom zvýšení) za sťaženie spoločenského uplatnenia náležite nezohľadňovali závažnosť poškodenia zdravia žalobcu a jeho dôsledky na možnosti žalobcu uplatniť sa v živote a spoločnosti. Súdy bez toho, aby uviedli, v čom boli následky poškodenia zdravia žalobcu pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb natoľko výnimočné, priznali žalobcovi toto zvýšenie v maximálnej výške.“

5.3. Predpokladom primeraného zvýšenia čiastky SSÚ zodpovedajúcej základnému počtu bodov zistenému lekárom je existencia takých skutočností, ktoré umožňujú prijať záver, že obmedzenie poškodeného nemožno vyjadriť iba základným odškodnením za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré už samo predstavuje náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného a pre uspokojovanie i plnenie jeho životných a spoločenských potrieb a úloh.

5.4. Z citovaného rozhodnutia NS SR vyplýva, že priznanie požadovaného zvýšenia SSÚ o 50% v prejednáwanej veci neprichádza do úvahy. V prípade žalobkyne nejde o úplné ochrnutie jej končatín, ktoré by znamenalo úplnú stratu schopnosti akéhokoľvek pohybu. Nejde ani o prípad ležiaceho pacienta vyžadujúceho podávanie umelej výživy, polohovanie a bez akejkoľvek komunikácie. Žalobkyňa nie je nesebestačná, iba potrebuje pomoc s niektorými činnosťami. Vie sa samostatne pohybovať, nie je vylúčená z rodinného života. Napriek stupňu poškodenia zdravia žalobcu teda nejde v jej prípade o najzávažnejšie možné sťaženie uplatnenia sa v živote, ktoré by odôvodňovalo využitie plného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. Žalobkyňa pred nehodou nebola mimoriadne zapojená do športovej, kultúrnej, umeleckej a inej činnosti. Jej zapojenie bolo vcelku bežné. Hlavným dôvodom zvýšenia SSÚ je teda vek žalobkyne a jej invalidita, pričom žalobkyňa v čase poškodenia zdravia bola na prahu dospelosti a teda je predpoklad mnohoročného obmedzenia jej pracovnej spôsobilosti, vzdelávania, spoločenskej a športovej činnosti a pod. Vzhľadom na vyššie uvedené tak súd považuje za primerané 30% zvýšenie SSÚ (celková výška 111382 €), čo predstavuje priznaných 33400 €.

6. Podľa § 251 C.s.p. - Trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

Podľa § 255 ods.1 C.s.p. - Súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

Podľa § 262 ods.1 C.s.p. - O nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

6.1. Vzhľadom na to, že Krajský súd v Prešove vyjadril nesúhlas s tým, že suma 2862 € nemala byť podľa súdu I. inštancie zarátaná do výpočtu náhrady trov konania v časti týkajúcej sa sťaženia spoločenského uplatnenia, súd viazaný týmto právnym názorom teda priznal, pokiaľ ide o časť konania týkajúcu sa sťaženia spoločenského uplatnenia náhradu trov konania v rozsahu 100 %, teda v plnom rozsahu a pre výpočet náhrady trov právneho zastúpenia bude do sumy sťaženia spoločenského uplatnenia zarátaná aj suma 2862 €.

6.2. Čo sa týka druhého nároku, o ktorom ešte súd rozhodoval, teda zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, v tomto súd rovnako priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, teda v plnom rozsahu, pretože išlo o konanie, v ktorom výška plnenia závisela od úvahy súdu, a preto za plne úspešnú treba považovať žalobkyňu preto, lebo uspela v základe nároku

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie. Podľa § 359 C.s.p. - Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Odvolanie sa podáva v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na Okresnom súde Prešov v dvoch (2) vyhotoveniach.

Podľa § 363 C.s.p. - V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 C.s.p. - Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 C.s.p. - (1) Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

(2) Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

(3) Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 366 C.s.p. - Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.